

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Τρίτη 5 Ιανουαρίου 2021

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο αντιφατικός (υπό)κόσμος του γκράφιτι : Μεταξύ τέχνης και βεβήλωσης

Ήδη από την αρχαιότητα, όπως δηλώνει και ο όρος, τα «γκράφιτι» ήταν σημάδια, χαράγματα, σκαλισματα πάνω σε επιφάνειες. Σήμερα, στο άκουσμα της λέξης, που αναφέρεται στην αναγραφή κειμένου ή τη ζωγραφική σε δημόσιους χώρους, το κοινό τείνει να διχάζεται. Από τη μία, πολλοί τα συνδέουν με το βανδαλισμό, τη βεβήλωση και τη φθορά δημόσιας και ιδιωτικής περιούσιας· από την άλλη, υπάρχουν και εκείνοι που αυτόματα σκέφτονται έργα τέχνης, ίχνη μέσα στις πόλεις, άλλοτε «βουβά», άλλοτε «λαλίστατα», που σκοπό έχουν να εκφράσουν απόψεις, να κινητοποιήσουν, να αφυπνίσουν ή να συγκινήσουν. Πού σταματά, όμως, η τέχνη και πού ξεκινά η καταστροφή;

Η ιστορία μάς δείχνει ότι οι άνθρωποι ανέκαθεν είχαν την τάση να αφήνουν τα σημάδια τους πάνω σε διάφορες επιφάνειες. Είτε δηλαδή μιλάμε για τις παλαιολιθικές σπηλαιογραφίες στην Αλταμίρα και το Λασκώ, είτε για τα χαράγματα και τις επιγραφές σε αγγεία και δημόσια κτήρια της Αρχαίας Ελλάδας, που ανέφεραν τίτλους ιδιοκτησίας και εμπορικές σημειώσεις, αλλά και προσβολές, συνθήματα, υβριστικά και ερωτικά σχόλια, η λογική είναι η ίδια. Και χωρίς να το καταλάβουμε, φτάσαμε από τις ερωτικές εξομολογήσεις της Πομπηίας και τα οπαδικά συνθήματα των Πράσινων και των Βένετων της Κωνσταντινούπολης, στις περίφημες τοιχογραφίες των «Los Tres Grandes» και στο κίνημα του Mexican Muralism, το οποίο αποτέλεσε βασικό εκφραστικό μέσο της Μεξικανικής Επανάστασης. Αντίστοιχα, στα τέλη της

δεκαετίας του '60, η φωνή των φυλετικών μειονοτήτων των Η.Π.Α. βρήκε διέξοδο μέσω του «γκράφιτι» πλέον όπως το ξέρουμε σήμερα, και της hip hop μουσικής.

Η ελευθερία έκφρασης, οι αμέτρητοι καμβάδες που προσέφεραν οι μεγαλουπόλεις, αλλά και οι κοινωνικοπολιτικές συνθήκες της εποχής οδήγησαν στην ταχύτατη ανάδειξη του «γκράφιτι» ως ένα νέο είδος τέχνης, με δικό του λεξιλόγιο, αισθητική, θεματικές και τεχνικές, ενώ πλέον μπορούμε να διακρίνουμε και διαφορετικές κατηγορίες, όπως είναι το καλλιτεχνικό, το εκφραστικό-υπαρξιακό ή το «γκράφιτι» διαμαρτυρίας και εξέγερσης. Ιδιαίτερα το τελευταίο, ορμώμενο κυρίως από την εκάστοτε πολιτική πραγματικότητα, κερδίζει συνεχώς έδαφος, αφού σκοπός του είναι να εκφράσει τη δυσαρέσκεια και να ασκήσει κριτική.

Ωστόσο, αυτές ακριβώς οι κατηγορίες, που χρησιμοποιούν κατά βάση λέξεις και όχι τόσο εικόνες ως εκφραστικό μέσο, είναι ίσως που έχουν οδηγήσει μεγάλο μέρος του κοινού στο να βλέπει τα «γκράφιτι» ως ωμές πράξεις βανδαλισμού, ξεχνώντας την καλλιτεχνική τους υπόσταση και αδιαφορώντας για τα μηνύματα που θέλουν να περάσουν οι «writers¹». Αυτό συμβαίνει, επίσης, επειδή πολλοί συγχέουν τα «tags²» με τα συνθήματα, τα οποία όμως δεν ανήκουν στην κατηγορία των «γκράφιτι» και τα οποία πολλές φορές έχουν χρησιμοποιηθεί για την καταστροφή δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας.

Παρόλα αυτά, η παρεκκλίνουσα φύση των «γκράφιτι» αποτελεί βασικό γνώρισμα της κουλτούρας τους. Και το γεγονός ότι δεν υφίστανται ουσιαστική λογοκρισία, παρά αφήνουν τον κάθε μεμονωμένο περαστικό και θεατή να τα «διαβάσει» και να τα ερμηνεύσει, εντείνει τη μοναδικότητά τους ως κίνημα τέχνης. Τα «γκράφιτι» που κοσμούν σήμερα τείχους ανά τον κόσμο είναι αναρίθμητα. Πόλεις, όπως το Λονδίνο, το Βερολίνο και το Σάο Πάολο θεωρούνται ζωντανά μουσεία, καθώς βρίθουν³ έργων της τέχνης του δρόμου. Αλλά και μια ματιά δίπλα μας αρκεί για να θαυμάσουμε ανάλογες δημιουργίες στους δρόμους της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας.

Αναμφίβολα (και αναπόφευκτα πολλές φορές), αυτή η παρεξηγημένη τέχνη του δρόμου συνυφίνεται με την έννοια της πόλης και κατορθώνει να ανοίγει εικονικούς διαλόγους μεταξύ του δημιουργού και του θεατή, τόσο άμεσα όσο καμία άλλη ίσως μορφή τέχνης. Και δε θα μπορούσαμε να πούμε ότι μας δυσαρεστεί το να

¹ writer: ο δημιουργός των γκράφιτι

² tags: η υπογραφή των δημιουργών των γκράφιτι

³ βρίθουν: είναι γεμάτα (από έργα)

ερχόμαστε καθημερινά σε επαφή με τοίχους ζωντανούς, που έχουν κάτι να μας πουν. Αρκεί, βέβαια, αυτή η επιθυμία για έκφραση να μη φτάνει να γίνεται ανεξέλεγκτη και να υποβαθμίζει τη σημασία σημαντικών μνημείων ή δημόσιων έργων, καθώς και την αναγκαιότητα αυτά να μείνουν άθικτα. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τη σπουδαιότητα αυτών των καλλιτεχνών που κάνουν τις βόλτες μας πολύ πιο ενδιαφέρουσες και λιγότερο...άχρωμες.

Μαρίλη Αγάθου , www.lavart.gr
(δασκική)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η Δραστηριότητα

A1. Πότε τα «γκράφιτι» συνιστούν μορφή τέχνης, σύμφωνα με το άρθρο που διαβάσατε; Η απάντησή σας να έχει έκταση 60-80 λέξεων.

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

A2. Να καταγράψετε τα δομικά στοιχεία της δεύτερης παραγράφου του κειμένου (*Η ιστορία μας δείχνει ...και της hip hop μουσικής.*) (μονάδες 3) και να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της αιτιολογώντας την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο (μονάδες 2).

Μονάδες 5

A3. Να εντοπίσετε τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες εξυπηρετείται η συνοχή μεταξύ των τριών τελευταίων παραγράφων του κειμένου (μονάδες 2), να δηλώσετε τη σχέση συνοχής που σηματοδοτεί η καθεμία (μονάδες 2) και να τις αντικαταστήσετε με γοηματικά ισοδύναμες (μονάδες 2).

Μονάδες 6

A4. Να σχολιάσετε τη λειτουργία των σημείων στίξης τα οποία αξιοποιούνται στον τίτλο του κειμένου.

Μονάδες 4

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Α' ΦΑΣΗ**E_3.Nλ3Γ(ε)****3^η Δραστηριότητα**

A5. Η καλλιτεχνική αξία των «γκράφιτι» δεν αναγνωρίζεται από όλους, καθώς πολλοί τα αντιμετωπίζουν ως μορφή τέχνης του περιθωρίου. Ωστόσο, πολλοί νέοι δείχνουν την προτίμησή τους σε αυτά. Σε συζήτηση που πραγματοποιείται στην τάξη σας να εξηγήσετε στους συμμαθητές σας γιατί οι νέοι δημιουργούν «γκράφιτι». Η ομιλία σας να έχει έκταση 200-250 λέξεων.

Μονάδες 20**B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Ποιητικό υστερόγραφο (Κατερίνα Αγγελάκη – Ρουκ)**

Τα ποιήματα δεν μπορούν πια
να 'ναι ωραία
αφού η αλήθεια έχει ασχημύνει.
Η πείρα είναι τώρα
το μόνο σώμα των ποιημάτων
κι όσο η πείρα πλουτάνει
τόσο το ποίημα τρέφεται και ίσως δυναμώσει.
Πονάν τα γόνατά μου
και την Ποίηση δεν μπορώ πια να προσκυνήσω,
μόνο τις έμπειρες πληγές μου
μπορώ να της χαρίσω.
Τα επίθετα μαράθηκαν
μόνο με τις φαντασιώσεις μου
μπορώ τώρα την Ποίηση να διανθίσω.
Όμως πάντα θα την υπηρετώ
όσο βέβαια εκείνη με θέλει
γιατί μόνο αυτή με κάνει λίγο να ξεχνώ
τον κλειστό ορίζοντα του μέλλοντός μου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**1^η Δραστηριότητα**

B1. Από πού αντλεί πλέον την έμπνευσή του το ποιητικό υποκείμενο, σύμφωνα με το ποίημα; Η απάντησή σας να έχει έκταση 60-80 λέξεων.

Μονάδες 15

2^η Δραστηριότητα

B2. Να αναγνωρίσετε το εκφραστικό μέσο του υπογραμμισμένου στίχου και να εξηγήσετε σε τι εξυπηρετεί η χρήση του.

«Τα επίθετα μαράθηκαν
μόνο με τις φαντασιώσεις μου
μπορώ τώρα την Ποίηση να διανθίσω.»

Μονάδες 5

B3. Το ποίημα που διαβάσατε έχει βιωματικό χαρακτήρα. Με τη χρήση ποιου ρηματικού προσώπου αιτιολογείται αυτό; Να θεμελιώσετε την απάντησή σας με αναφορές σε δύο σημεία του ποιήματος.

Μονάδες 6

B4. Τι επιδιώκει η ποιήτρια με τη χρήση της υποτακτικής έγκλισης στον παρακάτω στίχο: «μπορώ να της χαρίσω»;

Μονάδες 4**3^η Δραστηριότητα**

B5. «Τα ποιήματα δεν μπορούν πια να 'ναι ωραία αφού η αλήθεια έχει ασχημύνει.»

Στους στίχους αυτούς το ποιητικό υποκείμενο εξομολογείται ότι τα ποιήματά του δεν μπορούν πλέον να είναι ωραία αφού «η αλήθεια έχει ασχημύνει». Θεωρείτε κι εσείς πως η καλλιτεχνική δημιουργία πρέπει να αντανακλά την κοινωνική πραγματικότητα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20